Lietas Nr. C31292413

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Jelgavā 2015.gada 19.jūnijā

Zemgales apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģija
šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese M.Terjuhana,
tiesneši A.Misiuna, R.Knabe,
ar sekretāri G.Agrumu,
piedaloties prasītāja SIA "PK Mežs" pārstāvim zvērinātam advokātam Jānim Līdem, atbildētāja If P&C Insurance AS, kuru Latvijas Republikā pārstāv If P&C Insurance AS Latvijas filiāle, pārstāvim zvērinātam advokātam Egīlam Radziņam,
izskatīja atklātā tiesas sēdē civillietu SIA "PK Mežs" prasībā pret If P&C Insurance AS, kuru Latvijas Republikā pārstāv If P&C Insurance AS Latvijas filiāle, par apdrošināšanas atlīdzības piedziņu sakarā ar If P&C Insurance AS, kuru Latvijas Republikā pārstāv If P&C Insurance AS Latvijas filiāle, apelācijas sūdzību par Dobeles rajona tiesas 2014.gada 22.decembra spriedumu daļā, kurā prasība apmierināta par apdrošināšanas atlīdzības piedziņu EUR 21 571,66 apmērā.

Noklausoties tiesas sēdes priekšsēdētājas tiesneses M.Terjuhanas ziņojumu, Civillietu tiesu kolēģija

konstatēja

SIA "PK Mežs", reģ.Nr.43603015253, Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas rajona tiesā cēla prasību pret If P&C Insurance Latvijas filiāli, reģ.Nr.40103201449, par apdrošināšanas atlīdzības piedziņu.

Prasības pieteikumā norādīts, ka SIA "PK Mežs" kā apdrošinājuma ņēmējs 2010.gada 7.decembrī noslēdza ar atbildētāju Tehnikas apdrošināšanas līgumu (apdrošināšanas polise Nr.316200307146) par meža traktora Forvarder DEEP Forest 610, reģ.Nr.T2058LM, apdrošināšanu. Apdrošināšanas līgums tika noslēgts, atjaunojot jau iepriekš prasītāja un atbildētāja starpā pastāvošās apdrošināšanas līguma saistības par minēto tehnikas vienību.

Norādīts, ka apdrošināšanas summu LVL 93 000, noteica apdrošinātājs. Pats prasītājs neveica tehnikas novērtēšanu uz apdrošināšanas līguma noslēgšanas brīdi, bet paļāvās uz atbildētāja speciālistu viedokli. No atbildētāja "Tehnikas visu risku apdrošināšanas noteikumu Nr.16.3." 10.1. un 10.2.punktiem izriet, ka polisē noteiktā apdrošinājuma summa ir atbildētāja atzīta apdrošināšanas objekta vērtība.

Norādīts, ka uz apdrošināšanas līguma noslēgšanas brīdi prasītājs bija apdrošināmās tehnikas vienības tiesīgais lietotājs, saskaņā ar 2008.gada 16.jūnija Finanšu līzinga līgumu Nr.BS0155, bet tehnikas vienības īpašnieks bija līzinga kompānija SIA "SEB Līzings", kurai polisē bija noteiktas pirmtiesības saņemt apdrošināšanas atlīdzību no aizdevuma vai nomas (līzinga) līguma izrietošām saistībām. Uz prasības pieteikuma iesniegšanas brīdi prasītājs ir izpildījis visas līzinga līguma saistības pret SIA "SEB Līzings".

Norādīts, ka 2011.gada 28.aprīlī notika ugunsgrēks, kura rezultātā apdrošinātais meža traktors tika bojāts tādā apmērā, ka tika atzīts par bojā gājušu, jo tā remonts vairs nebija iespējams. Par notikumu tika paziņots atbildētājam, kura pārstāvji veica tehnikas vienības apsekošanu. Atbildētājs uzsāka lietvedību atlīdzības izmaksu lietā Nr.16196191. Atbildētājs veica lietas apstākļu pārbaudi, atzina notikušo par apdrošināšanas gadījumu, kā arī atzina, ka apdrošinātais meža traktors ir gājis bojā un nav atjaunojams.

Norādīts, ka meža traktora atliekas tika nodotas atbildētājam.

Norādīts, ka 2011.gada 3.augustā atbildētājs pieņēma lēmumu par apdrošināšanas atlīdzības izmaksu lietā Nr.16196191. Saskaņā ar lēmumu atbildētājs nolēma kompensēt zaudējumus LVL 62740,01 apmērā. Lēmumā norādīts, ka apdrošināšanas atlīdzības apmērs noteikts, ņemot vērā, ka tehnikas vērtība tieši pirms apdrošināšanas gadījuma ir LVL 68 834,32, tehnikas transportēšanas izmaksas ir LVL 876,80 bez PVN. No kopējā tehnikai radītā zaudējumu apjoma LVL 69 711,12 tiek atskaitīts pašrisks pilnīgas bojāejas gadījumā 10% no zaudējumu summas jeb LVL 6 971,11. Tādējādi tiek iegūts lēmumā norādītais kompensējamo zaudējumu summas apmērs LVL 62 740,01.

Pausts viedoklis, ka lēmums attiecībā uz noteikto apdrošināšanas atlīdzības apmēru ir nepamatots un neatbilstošs Apdrošināšanas noteikumiem.

Norādīts, ka prasītājs ir iepazinies ar atbildētāja ekspertu /pers. F/ un /pers. G/ transportlīdzekļa tirgus vērtības noteikšanas aktu. Prasītājs uzskata šo aktu par nepareizu, jo eksperti apdrošinātās tehnikas vērtību ir apzināti samazinājuši atbildētāja interesēs.

Norādīts, ka no minētā akta izriet, ka, aprēķinot apdrošināšanas atlīdzību, atbildētājs no zaudējumu summas ir atskaitījis pievienotās vērtības nodokli. Šāda rīcība ir prettiesiska un neatbilst līguma noteikumiem.

Norādīts, ka Apdrošināšanas līguma noteikumu "Tehnikas visu risku apdrošināšanas noteikumi Nr.16.3." 11.6.punkts nosaka, ka apdrošināšanas objekta vai tā daļu iegādes un remonta izdevumos ir iekļauti iegādes izdevumi un saprātīgi, pamatoti remonta izdevumi, nepieciešamie demontāžas izdevumi (daļēju bojājumu vai zudumu gadījumā). Montāžas izdevumi, transportēšanas izdevumi, muitas nodokļi un nodevas, kā arī pievienotās vērtības nodoklis, savukārt 11.9.2.punkts paredz, ka apdrošināšanas sabiedrība no atlīdzināmo zaudējumu summas atskaita kā priekšnodokli atgūstamo pievienotās vērtības nodokli, ja līguma puses par to vienojušās rakstiski.

No iepriekšminētajiem līguma noteikumiem izriet, ka zaudējumu summā ir iekļaujams pievienotās vērtības nodoklis (turpmāk- PVN). To atskaitīt var tikai gadījumā, ja šāds noteikums būtu iekļauts apdrošināšanas līgumā. Prasītāja un atbildētāja starpā noslēgtajā līgumā šāda vienošanās par PVN atskaitīšanu nebija iekļauta.

Norādīts, ka prasītājs pieprasīja atbildētājam informāciju par rīcību ar traktora atliekām un iespējamo kopēja zaudējuma apjoma samazinājumu. Saskaņā ar atbildētāja atbildi apdrošinātā traktora atliekas bija atsavinātas publiskas izsoles rezultātā. Par summu LVL 10 000. Atbildē norādīts, ka apdrošinātāja izdevumi, kuri saistīti ar uzglabāšanas izmaksām un administratīvajiem izdevumiem kopsumma sastāda LVL 552,09. Tā kā attiecībā uz izdevumu daļu nekādi dokumenti, kuri apliecina iztērētos naudas līdzekļus nav pievienoti, prasītājs uzskata minēto izdevumu summu par nepamatotu.

Norādīts, ka saskaņā ar pušu starpā noslēgtā līguma nosacījumiem pašrisks pilnīgai bojāejai un zādzībai 10% no zaudējuma summas.

Pausts viedoklis, ka atbildētāja veiktais apdrošināšanas atlīdzības aprēķins ir kļūdains. Saskaņā ar atbildētāja ekspertu /pers. F/ un /pers. G/

transportlīdzekļa tirgus vērtības noteikšanas aktu transportlīdzekļa atlieku vērtība tika noteikta LVL 8000 bez PVN. Pirms lēmuma par apdrošināšanas atlīdzību pieņemšanas transportlīdzekļa atliekas tika nodotas atbildētāja īpašumā. No tā izriet, ka kopējā zaudējumu summa tika samazināta par transportlīdzekļa atlieku vērtību. Savukārt 2011.gada 3.augusta lēmumā veiktajos aprēķinos šis fakts nav ņemts vērā. Atbildētājam atsavinot apdrošinātā objekta atliekas atbildētājs ir atguvis daļu naudas līdzekļu un zaudējuma apmēru samazinājis par summu, kuru ieguvis pārdodot tam nodotās apdrošināšanas objekta atliekas, t.i., par LVL 10 000. Atbilstoši samazinoties kopējai zaudējumu summai prasītājs iegūst tiesības uz atbilstošu pašriska daļas samazinājumu, t.i., 10% no atlieku pārdošanas rezultātā atgūtās summas, kopā LVL 1000. Tā kā pušu starpā nav vienošanās par PVN atskaitīšanu no zaudējumu summas, arī aprēķinot pašrisku, to nav pamata atskaitīt no atgūtās summas par apdrošinātā objekta atliekām.

Norādīts, ka par pašriska daļas pārrēķinu un atmaksāšanu prasītājs iesniedza atbildētājam rakstveida pretenziju, uz ko saņēma 2012.gada 10.jūlija atbildi, kurā atbildētājs atteicās apmierināt pretenziju.

Norādīts, ka, pārņemot meža traktora atliekas un izmaksājot atlīdzību, atbildētājs ir stājies cietušā vietā un līdz ar to tam ir pienākums rīkoties saskaņā ar Civillikuma 1776.panta noteikumiem. Pārdodot apdrošinātā objekta atliekas, mantiskais pametums ir mazinājies.

Norādīts, ka, nepiekrītot atbildētāja noteiktajai apdrošinātā meža traktora vērtībai, prasītājs vērsās pie meža traktora ražotāja SIA "Ciedra" un biedrības "Sauszemes transportlīdzekļu zvērinātu ekspertu Latvijas nacionālā asociācija", kuras ekspertiem lūdza izvērtēt lietas dokumentus un sniegt atzinumu par meža traktora vērtību.

Norādīts, ka meža traktora ražotājs SIA "Ciedra" sniedza atzinumu, ka apdrošinātā meža traktora vērtība uz negadījuma brīdi varētu būt LVL 100 000 līdz LVL 110 000 robežās. Saskaņā ar biedrības "Sauszemes transportlīdzekļu zvērinātu ekspertu Latvijas nacionālā asociācija" ekspertu /pers. I/, /pers. J/ un /pers. K/ 2012.gada 17.jūlija slēdzienu apdrošinātā meža traktora vērtība uz negadījuma brīdi sastādīja LVL 100 011,30 ar PVN. Tāpat eksperti konstatēja, ka atbildētāju ekspertu sastādītais vērtības noteikšanas akts ir kļūdains un neatspoguļo patieso apdrošinātā objekta vērtību. Saskaņā ar ekspertu sniegto novērtējumu apdrošinātā meža traktora faktiskā vērtība bija lielāka, nekā apdrošinātāja noteiktā un polisē ierakstītā apdrošinājuma summa. Likuma "Par apdrošināšanas līgumu" 43.pants nosaka, ja apdrošinājuma summa apdrošināšanā pret zaudējumiem un bojājumiem saskaņā ar vienu vai vairākiem apdrošināšanas līgumiem attiecībā uz vienu un to pašu apdrošināto risku ir mazāka par apdrošinātā objekta vērtību (zemapdrošināšana), apdrošinātājs izmaksā apdrošināšanas atlīdzību tādā proporcijā, kāda ir starp apdrošinājuma summu un šo vērtību, ja apdrošināšanas līgumā nav paredzēts citādi.

Norādīts, ka, ņemot vērā, ka konkrētajā gadījumā apdrošināšanas objekts ir pilnībā gājis bojā un apdrošināšanas atlīdzība nosakāma no pilnas objekta vērtības, iestājoties zemapdrošināšanas nosacījumam un ievērojot proporcijas nosacījumu, par pilnu objekta vērtību ir pieņemama apdrošinājuma (zemapdrošinājuma) summa, kas ir LVL 93 000.

Atbilstoši prasītāja aprēķiniem bija jābūt noteiktai apdrošināšanas atlīdzības summai LVL 84 700 (LVL 93 000- pašrisks LVL 8 300). Prasītājs uzskata, ka PVN nav atskaitāms, jo puses līgumā par to nav vienojušās.

Pausts viedoklis, ka starpība, kura rodas starp prasītājam pienākošos un izmaksāto atlīdzību sastāda LVL 21 959,99.

Pamatojoties uz likuma „Par apdrošināšanas līgumu" 6., 24., 43.pantu, Civillikuma 1., 1587., 1770., 1776. pantu, *prasītājs lūdz tiesu*:

- piedzīt no If P&C Insurance Latvijas filiāles par labu SIA "PK Mežs" apdrošināšanas atlīdzību LVL 21 959,99 (EUR 31 246,25) apmērā;
- piedzīt no atbildētāja par labu prasītājam visus tiesāšanās izdevumus, tajā skaitā samaksāto valsts nodevu LVL 509,60 (EUR 725,10), ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus LVL 3,30 (EUR 4,70), izdevumus pierādījumu iegūšanai LVL 120 (EUR 170,74) un izdevumus par advokāta sniegto juridisko palīdzību.

Atbildētājs iesniedza *rakstveida paskaidrojumus* par SIA "PK Mežs" prasību, paskaidrojot, ka prasību uzskata par nepamatotu un noraidāmu. Paskaidrojumos norādīts, ka prasītājs savu viedokli, ka atbildētāja eksperti, kas veikuši apdrošinātā objekta vērtības aprēķinu, šo vērtību ir apzināti samazinājuši pamato ar SIA "Ciedra" un biedrības "Sauszemes transportlīdzekļu zvērinātu ekspertu Latvijas nacionālā asociācija" sniegtajiem atzinumiem.

Paskaidrots, ka atbildētāja ieskatā SIA "Ciedra" sniegtais atzinums nav objektīvs, jo SIA "Ciedra" ir šīs traktortehnikas ražotājs un līdz ar to ir subjektīvi ieinteresēts iespējami augstākas tās vērtības pamatošanā. Tāpat SIA "Ciedra" kā ražotājam ir interese uzsvērt un īpaši slavēt tehnikas labās īpašības salīdzinājumā ar konkurentu ražojumiem, iespējams noklusējot tehnikas trūkumus. Savukārt biedrība, sniedzot savu atzinumu, atbildētāja ieskatā nav ņēmusi vērā vairākus tehnikas vērtību pazeminošus faktorus, kā arī izdarījusi nepareizus un nepamatotus pieņēmumus.

Paskaidrots, ka prasītāja pieaicināto ekspertu un atbildētāja ekspertu viedokļi nesakrīt attiecībā uz to, kā aprēķināms apdrošinātās tehnikas nolietojums. Atbildētāja eksperti ir izmantojuši Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju biroja izstrādāto Transportlīdzekļu tehnisko ekspertīžu metodiku, kurā atrunāts, kā noteikt vilcēju un speciālo kravas automobiļu sākuma vērtības samazinājumu. Saskaņā ar metodikas 14.pielikumu (19.tabulu) pašizgājēju un celtniecības mašīnu vērtības samazinājums pēc 36 mēnešu ekspluatācijas ir 48%. Šāds nolietojums ir ņemts vērā arī aprēķinot apdrošinātās tehnikas faktisko vērtību, kur no forvardera iegādes cenas LVL 132 373, 70 (bez PVN) ir atņemts nolietojums 48%, tādējādi tehnikas faktiskajai vērtībai apdrošināšanas gadījuma iestāšanās brīdī sastādot LVL 68 834.

Paskaidrots, ka atšķirībā no atbildētāja ekspertiem, kas nolietojuma aprēķināšanā vadījušies no Transportlīdzekļu tehnisko ekspertīžu metodikas, prasītāja pieaicinātā biedrība pieņēmusi, ka tehnikas vērtības samazinājums pirmajā gadā ir 25%, otrajā gadā- 18%, savukārt trešajā gadā- 15%. Šāds samazinājums vispār nav pamatots ne ar kādiem objektīvi pamatotiem apsvērumiem.

Sakarā ar pašriska aprēķināšanas kārtību paskaidrots, ka puses apdrošināšanas līgumā vienojās, ka pašrisks pilnīgai bojāejai un zādzībai pilnīgas bojāejas gadījumā 10% no zaudējumu summas. Prasītājs uzskata, ka zaudējumu summa, no kuras aprēķināms pašrisks, samazināma par summu, ko atbildētājs ieguva, pārdodot negadījumā cietošo traktortehniku un tādējādi samazinot tam radušos zaudējumu apmēru.

Norādīts, ka likuma "Par apdrošināšanas līgumu" 1.panta 10.punktā, skaidrojot jēdzienu "apdrošināšana pret zaudējumiem un bojājumiem" noteikts, ka tā ir apdrošināšana, kad tiek apdrošinātas mantiskas vērtības vai intereses un izmaksājamās apdrošināšanas atlīdzības apmērs ir atkarīgs no apdrošinātajam radušos zaudējumu apmēra. Tāpat arī apdrošināmā interese ir interese neciest zaudējumus, iestājoties apdrošinātajam riskam. Arī turpmākie likuma "Par apdrošināšanas līgumu" panti jēdzienu "zaudējumi" saista tieši ar apdrošinātajai personai radītajiem zaudējumiem, nevis apdrošinātāja zaudējumiem, ko tas iespējams cieš, izmaksājot apdrošināšanas atlīdzību.

Ņemot vērā minēto, aprēķinot pašrisku, ir jāvadās no to zaudējumu apmēra, kas radušies apdrošinātajai personai, kas konkrētajā gadījumā ir prasītājs. Traktortehnikas pilnīgas bojāejas gadījumā prasītājam radās zaudējumi šīs tehnikas vērtības apmērā (LVL 68 834,32) un tehnikas transportēšanas izmaksu apjomā (LVL 876,80). Tādējādi tieši no šīs zaudējumu kopsummas arī aprēķināms apdrošināšanas līgumā noteiktais pašrisks 10%. Minēto apstiprina arī Tehnikas visu risku apdrošināšanas noteikumi Nr.16.3, kas saskaņā ar apdrošināšanas polisi piemērojami pušu noslēgtajam apdrošināšanas līgumam. Minēto noteikumu 11.9.1.punkts paredz, ka apdrošināšanas sabiedrība no atlīdzināmo zaudējumu summas atskaita apdrošinātā objekta derīgo vērtību atlieku, ja tās savā īpašumā nepārņem apdrošināšanas sabiedrība. Minētais noteikums paredz vienīgo gadījumu, kad no zaudējumu summas ir atskaitāma tehnikas derīgo atlieku vērtība. Ievērojot to, ka apdrošinātā objekta atliekas konkrētajā gadījumā pārņēma apdrošināšanas sabiedrība, tad arī summai, par kādu apdrošinātājs realizē pēc negadījumā pārņemto apdrošināšanas objektu, nav ne tiesiskas, ne faktiskas nozīmes

apdrošināšanas atlīdzības apmēra noteikšanā.

Sakarā ar PVN neiekļaušanu izmaksājamajā apdrošināšanas atlīdzībā paskaidrots, ka pirms prasības celšanas tiesā nekādas prasītāja pretenzijas šajā sakarā netika izteiktas. Turpretim par pašriska aprēķināšanas kārtību prasītājs savus iebildumus izteica rakstveidā jau 2012.gada 23.maijā. Tāpat prasītājs pirms prasības celšanas tiesā darīja zināmu atbildētājam, ka tas iebilst pret atbildētāja noteikto apdrošinātās tehnikas vērtību. Minētais dod pamatu uzskatīt, ka sākotnēji arī pats prasītājs uzskatījis, ka PVN neiekļaušana izmaksājamā atlīdzībā ir pamatota.

Paskaidrots, ka prasītāja iebildumi saistībā ar PVN atskaitīšanu ir nepamatoti. Saskaņā ar likuma "Par apdrošināšanas līgumu" 35.pantu apdrošināšanā pret zaudējumiem un bojājumiem un civiltiesiskās atbildības apdrošināšanā zaudējumus atlīdzina pēc kompensācijas principa. Izmaksātā apdrošināšanas atlīdzība nevar pārsniegt apdrošinātajam apdrošināšanas gadījumā radītos zaudējumus.

Paskaidrots, ka prasītājs ir reģistrēts Valsts ieņēmumu dienestā kā ar PVN apliekama persona. Prasītājam iegādājoties traktortehniku, tās vērtība tika aplikta ar PVN. Tāpat arī Finanšu līzinga līgumā, kas tika noslēgts starp prasītāju un SIA "SEB līzings" par traktortehnikas iegādes finansēšanu tika atsevišķi norādīta gan traktortehnikas iegādes vērtība, gan tai piemērojamais PVN. Pie šādiem apstākļiem atbildētājam bija pietiekams pamats uzskatīt, ka PVN prasītājs ir atguvis kā priekšnodokli, un līdz ar to šī nodokļa summa neietilpst prasītājam radušos zaudējumu apjomā. Ņemot vērā likuma "Par apdrošināšanas līgumu" 35.pantā nostiprināto kompensācijas principu, atbildētājam nav tiesību izmaksāt prasītājam atlīdzību, kas pārsniedz tam radītos zaudējumus. Līdz ar to, lai arī PVN atskaitīšanas tiesiskais pamats konkrētajā gadījumā neizriet no Tehnikas visu risku apdrošināšanas noteikumu 11.9.2.punkta, tad šāds izmaksājamās atlīdzības samazinājums izriet no likuma "Par apdrošināšanas līgumu" 35.panta.

Paskaidrots, ka, saņemot prasības pieteikumu, atbildētājs lūdza prasītāju iesniegt tam pierādījumus, ka prasītājs nav atguvis PVN kā priekšnodokli. Saņemot attiecīgos dokumentus un gūstot apstiprinājumu, ka prasītājam patiešām ir radušies zaudējumi PVN apmērā, apdrošināšanas atlīdzības apmērs tiktu palielināts par šī nodokļa summu. Taču šādi apstiprinājumi netika saņemti.

Ar Rīgas apgabaltiesas priekšsēdētāja rezolūcijas veidā 2014.gada 20.februārī pieņemto lēmumu *lieta saskaņā ar Civilprocesa likuma 32.[1] pantu nodota izskatīšanai Dobeles rajona tiesai* (1.sēj., lietas 176.lapa).

Ar Dobeles rajona tiesas 2014.gada 22.decembra spriedumu SIA "PK Mežs" *prasība apmierināta daļēji.* Tiesa nosprieda piedzīt no atbildētāja prasītāja labā apdrošināšanas atlīdzību EUR 30 989,66, tiesas izdevumus- valsts nodevu EUR 722,53 un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus EUR 4,70, kā arī ar lietas vešanu saistītos izdevumus rakstveida pierādījumu iegūšanai EUR 170,74 un advokāta palīdzības samaksai EUR 867,95. Piedzīt no atbildētāja valsts ienākumos ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus EUR 5,37.

Tiesa atzina, ka, lai izskatītu konkrēto strīdu svarīgi ir noteikt zaudējumu apmēru, kas ar apdrošināšanas gadījuma iestāšanos radīti prasītājam. Minētais arī atzīts judikatūrā. Tiesa ir atsaukusies uz Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2012. gada 23.maija spriedumu lietā Nr. SKC – 139, kurā norādīts, ka apdrošināšanā pret zaudējumiem un bojājumiem zaudējumus atlīdzina pēc kompensācijas principa, t.i., apdrošināšanas atlīdzības apmērs nedrīkst būt lielāks par zaudējumiem, kurus cietis apdrošinājuma ņēmējs, taču tam jānosedz apdrošinājuma ņēmēja patiesos zaudējumus. Pušu strīds par zaudējumu apmēru un tā aprēķināšanas metodiku izšķirams atbilstoši noslēgtā apdrošināšanas līguma nosacījumiem.

Pirmās instances tiesa konstatēja, ka saskaņā ar 2010.gada 7.decembrī pušu starpā noslēgto Meža traktora apdrošināšanas līgumu kopējā apdrošinājuma summa noteikta LVL 93 000.

Pirmās instances tiesa atzina, ka apdrošināšanas līgumā puses skaidri nav noteikušas vai apdrošinājuma summa tika noteikta meža traktora tirgus vai faktiskā vērtība. Kā arī no atbildētāja zaudējumu atlīdzības aprēķina nav redzams, kādu normatīvo aktu, aprēķinot zaudējumu atlīdzību, apdrošinātājs ir piemērojis.

Tiesa konstatēja, ka lietas materiāliem pievienoti atbildētājas puses pierādījumi par Meža traktora faktisko vērtību tieši pirms apdrošināšanas gadījuma – 2011.gada 15.jūlijā ekspertu /pers. F/ un eksperta /pers. G/ sastādītie divi transportlīdzekļa tirgus vērtības noteikšanas akti. Vienā no aktiem Meža traktora vērtība norādīta ar PVN – 81 224 LVL apmērā, otrā aktā – bez PVN – 68 834 LVL apmērā. Aktos ir norādes uz

to, ka Meža traktora faktiskais nolietojums ir 48%, noteikta samazinājuma korekcija - par iepriekšējiem bojājumiem – 5% un par mazākām darba stundām +5%. Meža traktora iegādes cena norādīta ar PVN 156 200,06 LVL, otrā aktā – bez PVN – 132 373,70 LVL. Aktos norādīta Meža traktora vidējā tirgus vērtība 73 200 LVL ar PVN.

Tātad no minētajiem aktiem un ekspertu 2013.gada 14.februāra papildus paskaidrojumiem secināms, ka atbildētāja puse atzīst, ka Meža traktora vērtība pirms apdrošināšanas gadījuma iestāšanās nosakāma, ņemot vērā tā iegādes vērtību, atskaitot tā nolietojumu 48% saskaņā ar biedrības „Latvijas Transportlīdzekļu apdrošināšanas biroja" apstiprinātās „Transportlīdzekļu tehnisko ekspertīžu metodikas" 14.pielikumu un atskaitot PVN.

Savukārt prasītāja puse ir iesniegusi 2012.gada 11.aprīļa SIA „Ciedra" atzinumu par speciālo traktortehniku – meža izvedēju Deep Forest 610 un biedrības „Sauszemes transportlīdzekļu zvērināto ekspertu Latvijas nacionālā asociācija" 2012.gada 17.jūlija ekspertu atzinumu par transportlīdzekļa – meža traktora Deep Forest v.nr. T2058LM faktisko vērtību. SIA „Ciedra" atzinumā cita starpā norādīts, ka traktora vērtība pirms nodegšanas varētu būt 100 000 līdz 110 000 LVL.

Biedrības „Sauszemes transportlīdzekļu zvērināto ekspertu Latvijas nacionālā asociācija" 2012.gada 17.jūlija ekspertu atzinumā par transportlīdzekļa – meža traktora Deep Forest v.nr. T2058LM faktisko vērtību eksperts /pers. I/, eksperts /pers. J/, eksperts /pers. K/ secināja, ka Meža traktora vērtība uz negadījuma brīdi sastāda 81 976,48 LVL bez PVN vai 100 011,30 LVL ar PVN 22%.

Tiesa, vērtējot pierādījumus to savstarpējā sakarībā pēc savas iekšējās pārliecības, atzina, ka prasītāja iesniegtie ekspertu atzinumi viens otru papildina un to ir veikuši eksperti, kuriem ir speciālas zināšanas šajā jomā. Tos nav pamata apšaubīt. Savukārt atbildētāja puses novērtēšanas akti nesatur pilnīgu informāciju, lai to varētu atzīt par speciālista atzinumu. Tikai sniedzot rakstveida paskaidrojumus par prasību, atbildētāja ir pievienojusi ekspertu paskaidrojumus par viņu sniegto novērtēšanas aktu.

Tiesa ņem vērā Meža traktora reģistrācijas apliecībā norādīto, ka tā reģistrācijas datums ir 2008.gada 6.novembrī. Līdz ar to faktiskā tehnikas ekspluatācija ir bijusi laika periodā no 2008.gada 6.novembra līdz 2011.gada 28.aprīlim, tas ir 29,7 mēneši, kā tas ir norādīts gan SIA „Ciedra", gan Biedrības „Sauszemes transportlīdzekļu zvērināto ekspertu Latvijas nacionālā asociācija" atzinumā. Pretēji ekspertu /pers. F/ un /pers. G/ norādītajam, ka jāpiemēro 48% nolietojums, kas pēc biedrības „Latvijas Transportlīdzekļu apdrošināšanas biroja" apstiprinātās „Transportlīdzekļu tehnisko ekspertīžu metodikas" 14.pielikuma sastāda tehnikas lietošanas ilgumu – 36 mēneši.

Kopumā novērtējot iesniegtos rakstveida pierādījumus, tiesa atzina, ka ir dodama priekšroka prasītāja puses iesniegtajiem ekspertu atzinumiem, jo tie viens otru papildina un nav pretrunā ar pārējiem pierādījumiem lietā.

Par iebildumiem par PVN ieskaitīšanu zaudējumu aprēķinā tiesa pievienojusies prasītāja pozīcijai tiktāl, cik tas skar paša prasītāja nomaksāto PVN saistībā ar meža traktora iegādi, jo Tehnikas visu risku apdrošināšanas noteikumi Nr.16.3 paredz, ka apdrošināšanas objekta vai tā daļu iegādes un remonta izdevumos ir iekļauti iegādes izdevumi un sapratīgi, pamatoti remonta izdevumi, nepieciešamie demontāžas izdevumi (daļēju bojājumu vai zudumu gadījumā), montāžas izdevumi, transportēšanas izdevumi, muitas nodokļi un nodevas, kā arī pievienotās vērtības nodoklis (11.6.punkts) un apdrošināšanas sabiedrība no atlīdzināmo zaudējumu summas atskaita kā priekšnodokli atgūstamo pievienotās vērtības nodokli, ja līguma puses par to ir

vienojušās rakstiski (11.9.2.punkts).

Tiesa atzina par nepamatotu tehnikas transportēšanas izdevumu LVL 876,80 apmērā iekļaušanu aprēķinā, jo par šādiem izdevumiem nav iesniegti pierādījumi.

Izšķirot pušu strīdu par meža traktora atlieku pārdošanas vērtības iekļaušanu zaudējumu summā, tiesa ņēma vērā, ka šo atlieku vērtība ir ievērojama.

Atsaucoties uz Civillikuma 1770., 1771., 1775. pantu, tiesa secināja, ka nevar atzīt, ka daļā , par kuru ir pārdotas meža traktora atliekas, pastāv zaudējumi, jo atgūta konkrēta naudas summa. Taču jāņem vērā, ka konkrētajā gadījumā no iegūtās summas ir atskaitāms PVN, jo tie nav prasītāja zaudējumi samaksājot PVN, bet gan atbildētāja veikts maksājums. Tādējādi no zaudējumu summas ir atskaitāma meža traktora atlieku vērtība bez PVN- LVL 8 196,72. Ņemot vēra iepriekš norādīto, apdrošināšanas atlīdzība ir aprēķināma 93 000 LVL atskaitot atlieku vērtību 8 196,72 LVL, pašriskam sastādot 10% no 84 803,28 LVL, kas veido 8 480,33 LVL. Līdz ar to izmaksājamā kopējā apdrošināšanas atlīdzība sastāda 84 519,67 LVL (93 000 LVL – 8 480,33 LVL = 84 519,67 LVL) un starpība starp izmaksājamo un izmaksāto atlīdzību veido 21 779,66 LVL jeb 30 989,66 EUR (84 519,67 – 62 740,01 LVL = 21 779,66 LVL), kura ir piedzenama no atbildētājas par labu prasītājai.

Par Dobeles rajona tiesas 2014.gada 22.septembra spriedumu *atbildētājs If P&C Insurance AS, kuras vārdā Latvijas Republikas darbojas If P&C Insurance AS Latvijas filiāle, iesniedza apelācijas sūdzību, pārsūdzot pirmās instances spriedumu prasības apmierinātajā daļā par summu EUR 21 571,66.* Atbildētājs nepārsūdz Dobeles rajona tiesas 2014.gada 22.decembra spriedumu daļā par EUR 9 418,00 piedziņu.

Apelācijas sūdzībā ir norādīts, ka atbildētājs ir konstatējis, ka tas, aprēķinot traktortehnikas vērtību apdrošināšanas gadījuma iestāšanās brīdī, ir kļūdaini pieņēmis, ka ugunsgrēkā bojā gājušās traktortehnikas nolietojums bija 36 mēneši. No lietā esošajiem materiāliem redzams, ka faktiskais lietošanas laiks bija 29,7 mēneši, kā to pamatoti konstatēja tiesa. Atbilstoši Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju biroja izstrādātajai Transportlīdzekļu tehnisko ekspertīžu metodikai pašizgājēju un celtniecības mašīnu vērtības samazinājums pēc 30 mēnešu ekspluatācijas ir 43%. Līdz ar to atbildētājs ir veicis traktortehnikas vērtības pārrēķinu, piemērojot 43% nolietojumu no traktortehnikas sākuma vērtības. Atbildētājs ir secinājis, ka traktortehnikas vērtība apdrošināšanas gadījuma iestāšanas brīdī bija EUR 107 359,96. Starpība starp EUR 107 359,96 un sākotnēji noteikto vērtību LVL 68 834, kas atbilst EUR 97 941,96, sastāda EUR 9 418,00.

Norādīts, ka minēto starpību atbildētājs ir samaksājis prasītājam, ko apliecina apelācijas sūdzībai pievienotais maksājuma uzdevums. Spriedumu pārējā daļā, ar kuru no atbildētāja par labu prasītājam piedzīta apdrošināšanas atlīdzība EUR 21 571, 66 apmērā un visi tiesāšanās izdevumi, atbildētājs uzskata par nepamatotu.

Norādīts, ka tiesa, novērtējot pierādījumus, secinājusi, ka priekšroka dodama prasītāja puses iesniegtajiem ekspertu atzinumiem. Taču vienīgo trūkumu pēc būtības atbildētāja sastādītajos traktortehnikas vērtības noteikšanos dokumentos tiesa norādījusi apstākli, ka atbildētāja eksperti traktortehnikas nolietojumu aprēķinājuši par 36 mēnešiem, lai arī faktiskais traktortehnikas lietošanas laiks bija 29,7 mēneši. Šo apsvērumu dēļ tiesa, izšķirot strīdu, vadījusies no prasītāja iesniegtajiem dokumentiem, savukārt atbildētāja iebildumus atstājusi bez ievērības.

Attiecībā uz SIA "Ciedra" un biedrības "Sauszemes transportlīdzekļu zvērinātu ekspertu Latvijas nacionālā asociācija" atzinumiem apelācijas sūdzībā ir izteikti iebildumi, kas ir analoģiski atbildētāja rakstveida paskaidrojumos izteiktajiem iebildumiem. Pausts viedoklis, ka traktortehnikas vērtība ir nosakāma atbilstoši Transportlīdzekļu tehnisko ekspertīžu metodikai. Tās vērtība negadījuma iestāšanās brīdī bija EUR 107 359,96, ko atbildētājs ir izmaksājis prasītājam kā apdrošināšanas atlīdzību.

Apelācijas sūdzības iesniedzējs nepiekrīt arī tiesas secinājumiem attiecībā uz PVN neiekļaušanu izmaksājamajā apdrošināšanas atlīdzībā.

Apelācijas sūdzībā norādīts, ka Tehnikas visu risku apdrošināšanas noteikumu 11.9.2.punkts runā par atgūstamo PVN, t.i., par nodokļa summu, ko kā priekšnodokli apdrošinājuma ņēmējs atgūs no valsts nākotnē. Līdz ar to šis punkts pušu strīdīgajām tiesiskajām attiecībām būtu piemērojams, piemēram, situācijā, ja apdrošināšanas sabiedrība segtu jaunas tehnikas iegādes izdevumus vai apmaksātu traktortehnikas remontu izdevumus, kas tiktu aplikti ar PVN. Taču, tā kā konkrētajā gadījumā apdrošinātājs nesedz līdzvērtīgas traktortehnikas iegādes vai remontdarbu izdevumus, bet gan izmaksā atlīdzību apdrošinātās traktortehnikas vērtībā negadījuma iestāšanās brīdī, tad nav pamata prasījumu par PVN iekļaušanu apdrošināšanas atlīdzībā balstīt uz minēto apdrošināšanas noteikumu punktu, kas pušu tiesiskajām attiecībām nav piemērojams.

Papildus norādīts, ka tiesas secinājums, ka apdrošināšanas atlīdzība bija jāizmaksā traktortehnikas vērtībā, kurā iekļauts PVN, nonāk pretrunā likuma "Par apdrošināšanas līgumu" 35.pantam, kurā noteikts, ka apdrošināšanā pret zaudējumiem un bojājumiem un civiltiesiskās atbildības apdrošināšanā zaudējumus atlīdzina pēc kompensācijas principa. Izmaksātā apdrošināšanas atlīdzība nevar pārsniegt apdrošinātajam apdrošināšanas gadījumā radītos zaudējumus.

Norādīts, ka prasītājs ir ar PVN apliekama persona un traktortehnika tika izmantota prasītāja saimnieciskajā darbībā, līdz ar ko ir pietiekams pamats uzskatīt, ka atbilstoši likuma "Par pievienotās vērtības nodokli" normām prasītājs samaksāto nodokli ir atguvis kā priekšnodokli. Ņemot vērā likuma "Par apdrošināšanas līgumu" 35.pantā nostiprināto kompensācijas principu, atbildētājam nav tiesību izmaksāt prasītājam atlīdzību, kas pārsniedz tam radītos zaudējumus.

Norādīts, ka atbildētājs jau ir norādījis, ka prasītājam ir iespēja jebkurā laikā iesniegt atbildētājam dokumentus, kas pierāda, ka prasītājs nav atguvis samaksāto PVN kā priekšnodokli un tad prasītājs palielinās izmaksājamās atlīdzības apmēru, bet prasītājs šādus dokumentus nav iesniedzis.

Apelācijas sūdzības iesniedzējs nepiekrīt arī tiesas secinājumiem attiecībā uz pašriska aprēķināšanas kārtību.

Norādīts, ka tiesa, aprēķinot pašrisku un tā ietvaros nosakot zaudējumu summu, no kuras aprēķināms pašrisks, ir vadījusies nevis no prasītājam kā apdrošinājuma ņēmējam nodarītajiem zaudējumiem apdrošināšanas gadījuma iestāšanās rezultātā, bet gan no zaudējumiem, ko, izmaksājot apdrošināšanas atlīdzību, ir cietis atbildētājs kā apdrošinātājs. Šāda jēdziena "zaudējumu summa" interpretācija ir nepamatota un pilnībā neatbilstoša apdrošināšanas jomu reglamentējošajiem normatīvajiem aktiem.

Norādīts, ka likuma "Par apdrošināšanas līgumu" 1.panta 10.punktā, skaidrojot jēdzienu "apdrošināšana pret zaudējumiem un bojājumiem" noteikts, ka tā ir apdrošināšana, kad tiek apdrošinātas mantiskas vērtības vai intereses un izmaksājamās apdrošināšanas atlīdzības apmērs ir atkarīgs no apdrošinātajam radušos zaudējumu apmēra. Tāpat arī apdrošināmā interese ir interese neciest zaudējumus, iestājoties apdrošinātajam riskam. Arī turpmākie likuma "Par apdrošināšanas līgumu" panti jēdzienu "zaudējumi" saista tieši ar apdrošinātajai personai radītajiem zaudējumiem, nevis apdrošinātāja zaudējumiem, ko tas iespējams cieš, izmaksājot apdrošināšanas atlīdzību.

Apelācija sūdzībā, iebilstot pret tiesas secinājumiem šajā sprieduma daļā, atbildētājs ir atkārtojis arī citus savus argumentus, kas tika iekļauti rakstveida paskaidrojumos par prasību un minēti iepriekš.

Apelācijas sūdzības iesniedzējs *lūdz tiesu:*

- *noraidīt* SIA "PK Mežs" prasību par apdrošināšanas atlīdzības piedziņu EUR 21 571, 66 apmērā.

SIA "PK Mežs" prasības apmierinātajā daļā par apdrošināšanas atlīdzības piedziņu EUR 9418,00 apmērā Dobeles rajona tiesas 2014.gada

22.decembra spriedums netika pārsūdzēts. Saskaņā ar Civilprocesa likuma 203.panta otrās daļas nosacījumiem Dobeles rajona tiesas 2014.gada 22.decembra *spriedums tā nepārsūdzētajā daļā* par apdrošināšanas atlīdzības piedziņu EUR 9418,00 *stājies likumīgā spēkā.*

Apelācijas instances tiesai pušu strīds tika pakļauts izskatīšanai daļā par apdrošināšanas atlīdzības piedziņu EUR 21 571, 66 apmērā un daļā par tiesāšanās izdevumu piedziņu.

Tiesas sēdē atbildētāja If P&C Insurance AS, kuras vārdā Latvijas Republikā darbojas If P&C Insurance AS Latvijas filiāle, pilnvarotais pārstāvis zvērināts advokāts Egīls Radziņš apelācijas sūdzību uzturēja uz apelācijas sūdzībā norādītajiem motīviem, SIA "PK Mežs" prasību izskatāmajā daļā neatzina par pamatotu. Paskaidrojumos pārstāvis apstiprināja apelācijas sūdzībā norādīto.

Prasītāja SIA "PK Mežs" pilnvarotais pārstāvis zvērināts advokāts Jānis Līde prasību uzturēja, atbildētāja apelācijas sūdzību neatzina par pamatotu. Pārstāvis paskaidroja, ka prasītājs pievienojas pirmās instances tiesas secinājumiem. Paskaidroja, ka pats atbildētājs ir atzinis nepilnības savu ekspertu novērtējumā, samaksājot prasības summas daļu pēc strīda izskatīšanas pirmās instances tiesā. Turklāt prasītāja ekspertiem ir pieredze tieši saistībā ar traktortehniku. Prasītājs apšauba atbildētāja ekspertu pieredzi šajā jomā. Sniedzot atbildes uz tiesas jautājumiem, pārstāvis paskaidroja, ka nav strīda, ka prasītāja eksperti atzinumu sniegšanai ir izmantojuši atbildētāja ekspertu rīcībā esošos materiālus, traktora atliekas prasītāja eksperti nav redzējuši. Jautājumā par PVN iekļaušanu zaudējumu aprēķinā pārstāvis paskaidroja, ka PVN summa par konkrēto traktoru tika iekļauta SIA "PK Mežs" attiecīgajā PVN deklarācijā, bet prasītāja rīcība attiecībā uz priekšnodokļa atgūšanu nevar ietekmēt atbildētāja pienākumu ievērot pušu noslēgtā līguma nosacījumus.

Noklausoties tiesas sēdē atbildētāja pārstāvja zvērināta advokāta Egīla Radziņa paskaidrojumus, prasītāja pārstāvja zvērināta advokāta Jāņa Līdes paskaidrojumus, pārbaudot lietas materiālos esošos rakstveida pierādījumus, Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka SIA "PK Mežs" *prasība izskatāmajā daļā par apdrošināšanas atlīdzības piedziņu EUR 21 571, 66 apmērā ir nepamatota un noraidāma.* Civillietu tiesu kolēģijas apsvērumi ir sekojoši.

Tika konstatēts, ka 2010.gada 7.decembrī starp SIA "PK Mežs" kā apdrošinājuma ņēmēju un atbildētāju kā apdrošinātāju (starpnieks SIA "Amber- Broker) tika noslēgts apdrošināšanas līgums par Meža tehnikas Forvarders DEEP Forest 610, valsts reģ.Nr.T2058LM, apdrošināšanu, par ko tika noformēta Sauszemes transportlīdzekļu apdrošināšanas polise Nr.316200307146 (1.sēj., lietas 18.lapa). Apdrošināšanas līguma darbības termiņš tika noteikts no 2010.gada 12.decembra līdz 2011.gada 10.decembrim. Apdrošinājuma summa –LVL 93000 (EUR 132 327,-). Pašrisks pilnīgai bojāejai un zādzībai pilnīgas bojāejas gadījumā 10% no zaudējumu summas.

Saskaņā ar likuma "Par apdrošināšanas līgumu" 1.panta 5.punktu apdrošināšanas līgums ir apdrošinātāja un apdrošinājuma ņēmēja vienošanās, saskaņā ar kuru apdrošinājuma ņēmējs uzņemas saistības maksāt apdrošināšanas prēmiju līgumā noteiktajā veidā, termiņos un apmērā, kā arī izpildīt citas līgumā noteiktās saistības un apdrošinātājs uzņemas saistības, iestājoties apdrošināšanas gadījumam, izmaksāt līgumā norādītajai personai apdrošināšanas atlīdzību atbilstoši apdrošināšanas līgumam.

Pušu noslēgtā apdrošināšanas līguma darbībā tika piemēroti Tehnikas visu risku apdrošināšanas noteikumi Nr.16.3, kas ir līguma neatņemamā sastāvdaļa (1.sēj., lietas 20.-27.lapa).

Nav strīda par to, ka minētais apdrošināšanas līgums tika noslēgts tiesiski un saistošs līgumslēdzējiem.

Nav strīda arī par to, ka 2011.gada 28.aprīlī ir iestājies apdrošināšanas gadījums, un proti, ugunsgrēka rezultātā apdrošinātā tehnika tika bojāta tādā pakāpē, ka tika atzīta par bojā gājušu.

Saskaņā ar likuma "Par apdrošināšanas līgumu" 1.panta 4.punktu apdrošināšanas gadījums ir ar apdrošināto risku cēloņsakarīgi saistīts notikums, kuram iestājoties paredzēta apdrošināšanas atlīdzības izmaksa atbilstoši apdrošināšanas līgumam.

Likuma "Par apdrošināšanas līgumu" 24.panta pirmā daļa nosaka, ka, iestājoties apdrošināšanas gadījumam, apdrošinātājs izmaksā apdrošināšanas atlīdzību apdrošināšanas līgumā noteiktajai personai.

Likuma "Par apdrošināšanas līgumu" 21.panta otrā daļa nosaka, ka apdrošinātais nevar iebilst pret apdrošinātāja prasību konstatēt un novērtēt zaudējumu apjomu, to rašanās apstākļus, kā arī pret prasību iesniegt apdrošinātājam visus pie sevis esošos dokumentus, kas raksturo apdrošinātā riska iestāšanos un tā izraisītos zaudējumus, tai skaitā dokumentus, kas satur sensitīvos personas datus par trešajām personām un komercnoslēpumu.

Nav strīda, ka, pamatojoties uz 2011.gada 3.augustā pieņemto lēmumu par apdrošināšanas atlīdzības izmaksu (1.sēj. lietas 28.lapa), atbildētājs izmaksāja prasītājam apdrošināšanas atlīdzību Ls 62 740,01 (EUR 89270,99) apmērā.

Apdrošināšanas atlīdzība tika aprēķināta sekojoši: no radītā zaudējumu apjoma (tehnikas faktiskā vērtība LVL 68 834,32 + tehnikas transportēšanas izmaksas LVL 876,80) tika atskaitīts pašrisks pilnīgas bojāejas gadījumā 10% no zaudējumu summas jeb LVL 6971,11.

Prasītājs nepiekrīt izmaksātās apdrošināšanas atlīdzības apmēram. Apelācijas instance pastāv strīds pastāv strīds par apdrošināšanas atlīdzības piedziņu EUR 21571,66 apmērā.

Saskaņā ar likuma "Par apdrošināšanas līguma" 1.panta 3.punktu apdrošināšanas atlīdzība ir apdrošinājuma summa, tās daļa vai cita par apdrošināšanas gadījumu izmaksājamā summa vai nodrošināmie pakalpojumi atbilstoši apdrošināšanas līgumam.

Tātad jau no likumā iekļautās apdrošināšanas atlīdzības definīcijas izriet, ka apdrošināšanas atlīdzība var būt daļa no apdrošinājuma summas.

Likuma "Par apdrošināšanas līgumu" 35.pants nosaka, ka apdrošināšanā pret zaudējumiem un bojājumiem un civiltiesiskās atbildības apdrošināšanā zaudējumus atlīdzina pēc kompensācijas principa. Izmaksātā apdrošināšanas atlīdzība nevar pārsniegt apdrošinātajam apdrošināšanas gadījumā radītos zaudējumus.

Tas nozīmē, ka iestājoties apdrošināšanas gadījumam, apdrošināšanas atlīdzības apmērs nedrīkst būt lielāks par zaudējumiem, kurus cietis apdrošinājuma ņēmējs. Apdrošināšanas atlīdzībai jāsedz apdrošinājuma ņēmēja patiesie zaudējumi un ar atlīdzību apdrošinājuma ņēmējs nedrīkst iedzīvoties (V.Vītiņš Vispārējs tiesību pārskats. Rīga, 1993, 262.lpp.). Tēze, ka apdrošināšanas atlīdzības apmērs nedrīkst būt lielāks par zaudējumiem, kurus cietis apdrošinājuma ņēmējs, ir uzsvērta Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta spriedumā lietā Nr.SKC-669 par apdrošināšanas atlīdzības piedziņu.

Saskaņā ar atbildētāja pieaicināto sertificēto ekspertu /pers. G/ un /pers. F/ 05/07.2011. novērtējumu transportlīdzekļa Deep Forest 610, 2008. izlaiduma gads, reģ.Nr.T2058LM, faktiskā vērtība bez PVN tika noteikta LVL 68 834,- (ar PVN LVL 81 224,-), ņemot vērā nolietojumu 48% (1.sēj., lietas 43., 44.lapa). Kā jau tika minēts iepriekš, par pamatu atlīdzināmo zaudējumu aprēķinam tika paņemta transportlīdzekļa faktiskā vērtība bez PVN.

Prasītājs nav piekritis šādam novērtējumam un griezies pēc novērtējuma pie traktortehnikas Deep Forest 610 ražotāja SIA "Ciedra". Saskaņā ar SIA "Ciedra" 11.04.2012. atzinumu traktora Deep Forest 610, šasijas Nr.013-2008 vērtība pirms nodegšanas varētu būt LVL 100 000 – LVL 110 00,- robežās (1.sēj., lietas 58.lapa).

Papildus prasītājs ir griezies pēc novērtējuma "Sauszemes transportlīdzekļu zvērināto ekspertu Latvijas nacionālā asociācija". Saskaņā ar biedrības "Sauszemes transportlīdzekļu zvērināto ekspertu Latvijas nacionālā asociācija" 17.07.2012 . ekspertu /pers. I/, /pers. J/ un /pers. K/ atzinumu traktora Deep Forest 610, reģ.Nr.T2058LM vērtība uz negadījuma brīdi sastāda LVL 81 976,48 bez PVN vai LVL 100 011,03 ar PVN (1.sēj., lietas 59.-

66.lapa).

Tika konstatēts, ka gan prasītāja iesniegto rakstveida pierādījumu par minētā meža traktora vērtību, gan atbildētāja iesniegtos rakstveida pierādījumus par minētā meža traktora vērtību sagatavoja kompetenti speciālisti, kuru kompetenci Civillietu tiesu kolēģijai nav pamata apšaubīt. Turklāt novērtējuma forma normatīvajos aktos nav noteikta, līdz ar to novērtējuma noformējumam nav būtiskas nozīmes.

Vērtējot pušu iesniegtos rakstveida pierādījumus par minētā traktora vērtību apdrošināšanas gadījuma iestāšanās brīdī, Civillietu tiesu kolēģija saskaņā ar Civilprocesa likuma 97.panta pirmās daļas nosacījumiem vērtē tos pēc savas iekšējās pārliecības, kas pamatota uz tiesas sēdē vispusīgi, pilnīgi un objektīvi pārbaudītiem pierādījumiem, vadoties no tiesiskās apziņas, kas balstīta uz loģikas likumiem, zinātnes atziņām un dzīvē gūtiem novērojumiem.

Rakstveida pierādījumu novērtēšanas rezultāta Civillietu tiesu kolēģija, atšķirībā no pirmās instances tiesas, dod priekšroku atbildētāja pieaicināto sertificēto ekspertu /pers. G/ un /pers. F/ veiktajam novērtējumam, jo atbildētāja pieaicinātie eksperti ir veikuši traktora apskati dabā.

Tika konstatēts, ka ne SIA "Ciedra" speciālisti, ne biedrības "Sauszemes transportlīdzekļu zvērināto ekspertu Latvijas nacionālā asociācija" eksperti traktora apskati dabā nav veikuši, par ko nav strīda. Prasītāja pārstāvis tiesas sēdē apstiprināja, ka traktora apskate dabā netika veikta, bet tika izmantoti atbildētāja pieaicināto ekspertu savāktie materiāli. Pie šādiem apstākļiem priekšstatu par traktora tehnisko stāvokli un nolietojuma pakāpi prasītāja pieaicinātie speciālisti izdarīja, veicot fotogrāfijas apskati, nevis veicot traktora apskati dabā.

Civillietu tiesu kolēģijas ieskatā traktora apskatei dabā ir liela nozīme, jo apskates rezultātā var gūt reālo priekšstatu par tā tehnisko stāvokli un nolietojuma pakāpi.

Eksperti/pers. G/ un /pers. F/ savos paskaidrojumos par vērtības noteikšanu, ir norādījuši, ka, veicot tirgus vērtības noteikšanu apdrošinātajai traktortehnikai, tika ņemt vērā tās tehniskais stāvoklis uz apskates brīdi dabā. Pēc detalizētas tehnikas un tās detaļu izpētes, tika secināts, ka tehnikas aizmugurējā labā un kreisā riepas pirms apdrošināšanas gadījuma iestāšanās ir bijusi bojāta, aizmugurējais tilts ir ticis remontēts, bojāta ir bijusi arī viena no tilta atsaitēm, no kā var secināt, ka tehnika ir ekspluatēta ar lielu pārslodzi, kas nozīme, kas tās nolietojums noteikti ir lielāks virs vidējā saskaņā ar pieņemtajiem grāmatvedības standartiem. (1.sēj., lietas 115.lapa). Paskaidrojumos norādītais par bojājumiem un remontiem ir atspoguļots fotogrāfijās (1.sēj., lietas 116.-129.lapa).

Savukārt SIA "Ciedra" atzinumā ir norādīts, ka var secināt, ka tehnisku problēmu traktoram nav bijis, lietošanas intensitāte ir mazāka par vidēji paredzēto.

Biedrības "Sauszemes transportlīdzekļu zvērināto ekspertu Latvijas nacionālā asociācija" ekspertu atzinumā runa ir par traktora izmantošanu ar vidēju intensitāti. Attiecībā uz nolietojumu norādīts, ka nolietojums sastādītu 20% par pirmo gadu un 15% par katru nākamo gadu.

Atbildētāja pieaicinātie eksperti ir izmantojuši Transportlīdzekļu tehnisko ekspertīzu metodiku, kas ir apstiprināta ar biedrības "Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs" 08.04.2005. lēmumu, 14. Pielikums, (1.sēj., lietas 133.-168.lapa) un kuru izmanto tehniskie eksperti, veicot tehniskās ekspertīzes saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem.

Jāpiebilst, ka Transportlīdzekļu apdrošinātāju biroja funkcijas ir noteiktas likuma "Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likums" 44.pantā, tajā skaitā funkcija izdot apdrošinātajiem saistošus norādījumus.

Minētās metodikas 14.Pielikums paredz sekojošo vērtības samazinājumu sakarā ar nolietojumu: 6 mēneši- 18%, 12 mēneši (1 gads) - 25%, 18 mēneši -31,5%, 24 mēneši (2 gadi)- -37,5%, 30 mēneši- 43%, 36 mēneši (3 gadi) – 48%.

Atbilstoši minētajai metodikai traktora faktiskā nolietojuma apmērs tika koriģēts, jo prasītājs ir piekritis, ka novērtējumā bija kļūdaini noteikts traktora ekspluatācijas termiņš- 36 mēneši 29,7 mēnešu vietā. Kā rezultātā prasītājs ir pārrēķinājis vērtības samazinājumu sakarā ar tehnisko nolietojumu no 48% uz 43% un papildus izmaksāja prasītājam papildus EUR 9418,-. Civillietu tiesu kolēģija ieskatā minētā kļūda, veicot nolietojuma termiņa aprēķinu, nedod pamata apšaubīt ekspertu secinājumus par traktora tehnisko stāvokli un nolietojumu.

Pie šādiem apstākļiem Civillietu tiesu kolēģija uzskata, ka par pamatu atlīdzināmo zaudējumu aprēķinam ir ņemams prasītāja pieaicināto ekspertu veiktais novērtējums, ievērojot veiktās korekcijas sakarā ar traktora nolietojumu.

Civillietu tiesu kolēģijas nav izprotami pirmās instances tiesas secinājumi par traktora atlieku transportēšanas izdevumu LVL 876,80 nepamatotu iekļaušanu apdrošināšanas atlīdzības aprēķinā. Tika konstatēts, ka apdrošināšanas atlīdzības apmērs tika palielināts par summu LVL 876,80, kas ir prasītāja izdevumi traktora atlieku transportēšanai, tādā veidā uzlabojot prasītāja stāvokli, nevis pasliktinot to. Tātad šajā gadījumā nevar būt runa par prasītāja tiesību aizskārumu. Turklāt prasītājs nav izvirzījis nekādus iebildumus pret šīs summas iekļaušanu apdrošināšanas atlīdzības aprēķinā. Pirmās instances tiesa, izdarot minēto secinājumu, acīmredzami nav ievērojusi Civilprocesa likuma 192.panta nosacījumus, pārsniedzot prasības robežas.

Vērtējot pušu strīdu daļā par to, vai aprēķinot zaudējumu summu ir vai nav vērā ņemams PVN, tika konstatēts sekojošs.

Tehnikas visu risku apdrošināšanas noteikumu 11.9.2. punkts paredz, ka apdrošināšanas sabiedrība no atlīdzināmo zaudējumu summas atskaita kā priekšnodokli atgūstamo pievienotās vērtības nodokli, ja līguma puses par to ir vienojušās rakstiski.

Nav strīda par to, ka konkrētajā gadījumā puses nav vienojušās, ka no zaudējumu summas atskaita kā priekšnodokli atgūstamo pievienotās vērtības nodokli.

Tajā pašā laikā Civillietu tiesu kolēģija ieskatā apdrošināšanas līguma nosacījumi nevar būt piemēroti pretēji likuma "Par apdrošināšanas līgumu" prasībām. Līdz ar to minētais līguma punkts ir piemērojams, ņemot vērā likuma "Par apdrošināšanas līgumu" 35.panta prasības, t.i., ņemot vērā, ka apdrošināšanas atlīdzība nevar pārsniegt apdrošinātajam apdrošināšanas gadījumā radītos zaudējumus.

Gadījumā, ja PVN kā priekšnodoklis tika atgūts, tad prasītajam nav radušies zaudējumi PVN apmērā.

Nav strīda par to, ka prasītājs ir reģistrēts Valsts ieņēmumu dienestā kā ar PVN apliekama persona un meža traktora iegāde bija saistīta ar prasītāja saimniecisko darbību. Tātad pastāv priekšnosacījumi priekšnodokļa atgūšanai saskaņā ar likuma "Pievienotās vērtības nodokļu likums" 92.pantu.

Civillietu tiesu kolēģija uzskata, ka ir pamatots atbildētāja viedoklis, ka zaudējumi PVN apmērā būtu radušies, ja priekšnodoklis kaut kādu iemeslu dēļ netiktu atgūts.

Likuma "Pievienotās vērtības nodokļu likums" 97.panta pirmā daļa paredz, ka priekšnodoklis par saņemtajām precēm vai pakalpojumiem, izņemot no citas dalībvalsts nodokļa maksātājiem vai trešo valstu vai trešo teritoriju nodokļa maksātājiem saņemtos pakalpojumus, kuru sniegšanas vietu nosaka saskaņā ar šā likuma 19.panta pirmo daļu, no valsts budžetā maksājamās nodokļa summas atskaitāms tajā taksācijas periodā, kad saņemtas preces vai pakalpojumi un saņemts nodokļa rēķins vai atlīdzība par preču piegādi vai pakalpojumu sniegšanu ir samaksāta pirms preču vai pakalpojumu saņemšanas, ja šajā likumā nav noteikts citādi.

Tiesas sēdē prasītāja pārstāvis apstiprināja, ka attiecīgā PVN summa, kas iekļauta meža traktora pirkuma cenā, bija norādīta SIA "PK Mežs" kārtējā PVN deklarācijā. Pierādījumi tam, ka PVN nav ticis atgūts kā priekšnodoklis, nav iesniegti.

Līdz ar to tiesai nav pamata uzskatīt, ka prasītājam ir radušies zaudējumi PVN summas apmērā. Līdz ar to, ņemot vērā likuma "Par apdrošināšanas līgumu" 35.panta prasības, nav pamata zaudējumu atlīdzībai šajā daļā.

Sakarā ar traktora atlieku pārdošanas vērtības iekļaušanu zaudējumu summā, pirmās instances tiesa kļūdaini ir pievienojusies prasītāja viedoklim, ignorējot apstākli, ka zaudējumi likuma "Par apdrošināšanas līgumu" izpratnē ir apdrošinātajam radušies zaudējumi.

Atbildētājs pamatoti savā apelācijas sūdzībā ir atsaucies uz likuma "Par apdrošināšanas līgumu" 1.panta 10.punktu, kas nosaka, ka apdrošināšana pret zaudējumiem un bojājumiem ir apdrošināšana, kad tiek apdrošinātas mantiskas vērtības vai intereses un izmaksājamās apdrošināšanas atlīdzības apmērs ir atkarīgs no apdrošinātajam radušos zaudējumu apmēra. Tātad apdrošināšanas gadījumā pret zaudējumiem un bojājumiem runa ir tikai un vienīgi par zaudējumiem, kas ir radušies apdrošinātajam. Tā kā apdrošinātais ir apdrošināšanas līgumā norādītā persona, kurai paredzēta apdrošināšanas atlīdzības izmaksa zaudējumu un bojājumu gadījumos (likuma "Par apdrošināšanas līgumu" 1.panta 12. "a" punkts), tas nozīme, ka šīs prasības kontekstā runa var būt tikai un vienīgi par prasītāja SIA "PK Mežs" zaudējumiem.

Ņemot vērā pušu noslēgtā apdrošināšanas līguma nosacījumus, SIA "PK Mežs" atlīdzināmā zaudējumu summa varēja būt samazināta pie nosacījuma, ja SIA "PK Mežs" būtu paturējis traktora atliekas sev.

Tehnikas visu risku apdrošināšanas noteikumu Nr.16.3 11.9.1.punkts paredz, ka apdrošināšanas sabiedrība no atlīdzināmo zaudējumu summas atskaita apdrošināšanas objekta derīgo atlieku vērtības, ja tās savā īpašumā nepārņem apdrošināšanas sabiedrība.

Nav strīda par to, ka prasītājs nodeva traktora atliekas atbildētāja īpašumā. Tātad apdrošināšanas sabiedrība savā īpašumā pārņēma apdrošināšanas objekta atliekas.

Atbilstoši minētajiem noteikumiem apstāklis, ka traktora atliekas nodotas apdrošināšanas sabiedrībai, ietekmē zaudējumu summas apmēru tādā nozīmē, ka zaudējumu summa netiek samazināta. Tātad nav un nevar būt nekādas tiesiskas nozīmes apstāklim, par kādu summu atbildētājs ir realizējis traktora atliekas pēc tās pārņemšanas savā īpašumā, jo minētais apstāklis nekādā veidā nevar ietekmēt atlīdzināmo zaudējumu summu.

Jānorāda, ka pirmās instances tiesa absolūti nepamatoti saistīja traktora atlieku pārdošanas vērtību ar atlīdzināmajiem zaudējumiem.

Izvērtējot visus augstāk minētos apstākļus, Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka SIA "PK Mežs" prasība izskatāmajā daļā ir nepamatota un noraidāma.

Jānorāda, ka pirmās instances tiesa, izšķirot pušu strīdu, ir pielaidusi kļūdas gan pierādījumu vērtēšanā, gan pušu noslēgtā apdrošināšanas līguma noteikumu tulkošanā, kā rezultātā tiesa nav ievērojusi likuma "Par apdrošināšanas līgumu" 35.panta prasības par to, ka zaudējumus atlīdzina pēc kompensācijas principa, un nonākusi pie kļūdaina secinājuma, apmierinot prasību par apdrošināšanas atlīdzības piedziņu EUR 21 571, 66 apmērā.

Civilprocesa likuma 41.panta pirmā daļa paredz, ka pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos izdevumus. Ja prasība apmierināta daļēji, šajā pantā norādītās summas piespriež prasītājam proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram, bet atbildētājam- proporcionāli tai prasījuma daļai, kurā prasība noraidīta.

Tika konstatēts, ka atbildētājs samaksāja valsts nodevu par apelācijas sūdzības iesniegšanu tiesā EUR 981,95 apmērā (2.sēj, lietas 38.lapa).

Tā kā atbildētāja apelācijas sūdzība ir apmierināta pilnā apjomā, ņemot vērā Civilprocesa likuma 41.panta pirmās daļas nosacījumus, no SIA "PK Mežs" par labu If P&C Insurance AS, kuras vārdā Latvijas Republikā darbojas If P&C Insurance AS Latvijas filiāle, ir piedzenami tiesas izdevumi sakarā ar samaksāto valsts nodevu par apelācijas sūdzību EUR 981,95 apmērā.

Bez tam no SIA "PK Mežs" par labu valstij saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.panta otro daļu ir piedzenami ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi tiesas pavēstu nosūtīšanai apelācijas instances tiesā, kas netika samaksāti iepriekš EUR 5,64 apmērā (2.sēj., lietas 45.lapa).

Turklāt prasītājam ir tiesības uz tiesas izdevumu atlīdzināšanu proporcionāli prasības apmierinātajai daļai, par kuru nepastāv strīds- EUR 9418,00. Minētā prasības summas daļa sastāda 30,14% no prasības summas EUR 31 246, 25.

Tika konstatēts, ka SIA "PK Mežs", iesniedzot prasību tiesā, samaksāja valsts nodevu LVL 509,60 (1.sēj., lietas 4.lapa) un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus tiesas pavēstu nosūtīšanai LVL 3,30 (1.sēj., lietas 3.lapa), kopā LVL 512,90 jeb EUR 729,79.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmās daļas nosacījumiem no If P&C Insurance AS, kuras vārdā Latvijas Republikā darbojas If P&C Insurance AS Latvijas filiāle, ir piedzenami par labu SIA "PK Mežs" tiesas izdevumi proporcionāli prasības apmierinātajai daļai EUR 219,96 apmērā (30,14% no EUR 729,79).

Prasītājam ir radušies arī izdevumi advokāta palīdzības samaksai LVL 610 jeb EUR 867,95 apmērā, par kuriem ir iesniegti pierādījumi (2.sēj., lietas 4., 5.lapa), bet Civillietu tiesu kolēģijas ieskatā minētie izdevumi nav atlīdzināmi, jo tie nav saistīti ar šo tiesas lietas vešanu, bet ar strīda pirmstiesas noregulējumu.

Tika konstatēts, ka minētā summa LVL 610 jeb EUR 867,95 tika pārskaitīta zvērinātu advokātu birojam "Kabuce, Punka un partneri" 2011.gada 20.septembrī, pamatojoties uz 2011.gada 9.septembrī izrakstīto rēķinu. No lietas materiāliem izriet, ka minētā biroja advokāts Gundars Āboliņš sniedza SIA "PK Mežs" palīdzību sarakstē ar If P&C Insurance AS Latvijas filiāli (19.03.2012. iesniegums- 1.sēj., lietas 47.lapa, 23.05.2012. iesniegums – 1.sēj., lietas 54.lapa).

SIA "PK Mežs" prasība tika saņemta Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesā 2012.gada 28.decembrī. Prasības pieteikumam nebija pievienots orderis, saskaņā ar kuru kāds no biroja "Kabuce, Punka un partneri" advokātiem būtu tiesīgs sniegt prasītājam juridisku palīdzību lietā. Pēc prasības celšanas SIA "PK Mežs" biroja "Kabuce, Punka un partneri" advokātu palīdzību nebija izmantojis. (Bija izmantota zvērināta advokāta Jāņa Līdes palīdzība, bet pierādījumi par izdevumiem minētā advokāta palīdzības samaksai tiesā nav iesniegti).

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 44.panta nosacījumiem izdevumi advokāta palīdzības samaksai ir atlīdzināmi kā ar lietas vešanu saistītie izdevumi prasībās. Prasītāja birojam "Kabuce, Punka un partneri" samaksātā summa nav saistīta ar konkrētās tiesas lietas vešanu, t.i., prasības pieteikuma un citu procesuālo dokumentu sagatavošanu, pārstāvību tiesas sēdēs un utt. Pie šādiem apstākļiem nav pamata minēto izdevumu atlīdzināšanai saskaņā ar Civilprocesa likuma 44.panta nosacījumiem.

Tāpat nav atlīdzināmi prasītāja izdevumi rakstveida pierādījuma- biedrības "Sauszemes transportlīdzekļu zvērināto ekspertu Latvijas nacionālā asociācija" atzinuma iegūšanai LVL 120 jeb EUR 170,74 apmērā (1.sēj., lietas 5.lapa), jo vērtējot pušu iesniegtos pierādījumus par traktortehnikas vērtību apdrošināšanas gadījuma iestāšanās brīdī Civillietu tiesu kolēģija ir devusi priekšroku atbildētāja iesniegtajam pierādījumam.

Ņemot vērā augstāk minēto un pamatojoties uz Civilprocesa likuma 5.pantu, 41.panta pirmo daļu, 42.panta otro daļu, 93. panta pirmo daļu, 97., 192., 193., 204.[1], 432.-434. pantu, *Euro* ievešanas kārtības likuma 3., 6.pantu, Civillietu tiesu kolēģija

nosprieda

SIA "PK Mežs" prasību pret If P&C Insurance AS, kuru Latvijas Republikā pārstāv If P&C Insurance AS Latvijas filiāle, par apdrošināšanas atlīdzības piedziņu izskatāmajā daļā par EUR 21 571 piedziņu noraidīt.

Piedzīt no SIA "PK Mežs", reģ.43603015253 , par labu If P&C Insurance AS, kuru Latvijas Republikā pārstāv If P&C Insurance AS Latvijas filiāle, reģ.Nr.40103201449, tiesas izdevumus sakarā ar samaksāto valsts nodevu par apelācijas sūdzību EUR 981,95 apmērā.

Piedzīt no SIA "PK Mežs", reģ.43603015253, par labu valstij ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus tiesas pavēstu un citu tiesas dokumentu piegādei EUR 5,64 apmērā.

Piedzīt no If P&C Insurance AS, kuru Latvijas Republikā pārstāv If P&C Insurance AS Latvijas filiāle, reģ.Nr.40103201449, par labu SIA "PK Mežs", reģ.43603015253, samaksāto valsts nodevu sakarā ar prasības pieteikumu uz ar lietas uzskatīšanu saistītos izdevumus proporcionāli apmierinātajai prasības daļai EUR 219,96 apmērā.

Noteikt SIA "PK Mežs" un If P&C Insurance AS, kuru Latvijas Republikā pārstāv If P&C Insurance AS Latvijas filiāle, termiņu sprieduma labprātīgai izpildei daļā par tiesas izdevumu piedziņu 10 dienas no sprieduma likumīgā spēkā stāšanās dienas.

Pilna sprieduma sastādīšanas datums 2015.gada 7.jūlijs.

Spriedumu var pārsūdzēt 30 dienu laikā Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Zemgales apgabaltiesā, Jelgavā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja M.Terjuhana

Tiesneši A.Misiuna

R.Knabe